

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นดินเกาะยอ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นดินเกาะยอและกำหนดแนวทางในการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาเรือนพักอาศัยเกาะยอ จังหวัดสงขลา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 แบบด้วยกัน คือ แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสำรวจจะใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเรือนพื้นดินเกาะยอที่ทรงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น จำนวน 5 หลัง และแบบสำรวจพฤติกรรมการใช้พื้นที่ จำนวน 10 หลังคาเรือนแบบสัมภาษณ์ใช้กับคนพื้นดินเกาะยอ จำนวน 166 หลังคาเรือน และแบบสัมภาษณ์สถาปนิกผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนพื้นดินเกาะยอจำนวน 3 ท่านและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้คำร้อยละ สรุปผลเสนอเป็นแนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนา

จากการวิจัยพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมของเกาะยอประชาชนในเกาะยอคงดำรงคเกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจเป็นที่พบปะสังสรรค์กันในการทำประเพณี และกิจกรรมทางศาสนาส่วนด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการมีครบถ้วน แต่ยังต้องพัฒนาด้านการจัดเก็บขยะภายในเกาะ

ด้านสภาพแวดล้อมของเรือนพื้นดินเกาะยอจังหวัดสงขลาประชาชนส่วนใหญ่อยู่กันเป็นระบบเครือญาติมีการพบปะสังสรรค์กันเป็นหมู่ในสวนบ้านใกล้เรือนเคียง ส่วนประเพณีไหว้บรรพบุรุษการบวชใช้พื้นที่ภายในเรือนเป็นที่เตรียมพิธี

ด้านองค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น พบว่ามีองค์ประกอบ 7 ส่วนด้วยกันส่วนประกอบทางด้านโครงสร้างจะมีการปรับเปลี่ยนวัสดุเนื่องจากความเสื่อมสภาพตามอายุการใช้งานและความไม่รู้ของเจ้าของเรือน ปัญหาขาดแคลนวัสดุและช่างที่ชำนาญงาน

ด้านพฤติกรรมการใช้พื้นที่พฤติกรรมส่วนใหญ่ในเวลากลางวันจะใช้พื้นที่ชานและใต้ถุนเรือนเนื่องจากความโปร่งโล่ง ส่วนพฤติกรรมในเวลากลางคืนใช้พื้นที่ชานและห้องนอนเป็นส่วนใหญ่

ด้านความต้องการการใช้พื้นที่ เนื่องจากยุคสมัยเปลี่ยนไปทำให้เจ้าของเรือนต้องการความสะดวกสบายมากขึ้นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน และความเป็นส่วนตัวมากขึ้นแต่ในความต้องการนั้นยังมีความเชื่อเรื่องทิศทางการวางตัวเรือน และความเชื่อเรื่องฤกษ์ยามพิธีกรรมยังคงอยู่แต่จะปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยมากขึ้นเท่านั้น

ด้านการอนุรักษ์และพัฒนา กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นถึงคุณค่าของเรือนพื้นถิ่นของตนแต่ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมความต้องการความทันสมัย และปัญหาในเรื่องวัสดุที่หายากและมีราคาแพง และยังขาดช่างฝีมือทำให้เป็นอุปสรรคในการอนุรักษ์ และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

The purposes of this research were to study about the architectural identity of Koh Yor local houses, the factors inducing changes of architectural styles of the Koh Yor local houses, and to set up a stylebook being useful to the conservation and development of Koh Yor houses as dwelling units in Songkhla Province. This research was conducted through 4 samples of Koh Yor local houses. The two kinds of instrument used in this study were the survey forms and the interview forms. The survey forms had been used with the samples as follows: one for surveying 5 Koh Yor local houses being of architectural value; and the another for surveying 10 Koh Yor local houses to reveal their behavior in using house floors. The interview forms had been used with the samples as the following: one for interviewing 166 Koh Yor householders being of the resident population; and the another for interviewing 3 architects as the specialists of local house architecture. The data collected were analyzed in percentages. Then conclusions were made and proposed as the conceptual idea pertaining to their conservation and development.

The findings indicated that the surroundings of Koh Yor itself, in general, were as the following. The resident population had been still in keeping their cultural identity and having Buddhist monasteries as the center of their hearts union and the place for their association as in participating any convention and doing religious activities together. All necessary infrastructures including public utilities and public welfares had been completely established. But refuse collection and extermination within the vicinity of Koh Yor had to be improved to some extent.

In the area of environmental aspects of Koh Yor local houses in Songkhla Province, most of the resident population had lived with their close relatives in extended families, participated in any association of the members of their neighboring houses, and used the floor(s) inside of any house as the ceremonial area for paying homage to their ancestors conventionally as well as for readying one(s) to enter the priesthood.

In the area of the constituent parts of Koh Yor local houses to which they were the local identity, the findings also indicated that, in according with the characteristics of floor plan, their constituents could be categorized into 7 parts. Regarding the structural constituents, their material had to be changed or repaired intentionally because of their deterioration as well as accidentally because their owners were unaware of the facts concerned. In addition, there were certain problems caused by the short supply of material needed, and the scarceness of skillful craftsmen.

In the area of behavioral aspects of using floors inside any house, the floor at the hall and ground level had been used mostly by day because it was airy and spacious but the floor of its hall and bedroom had been used mostly by night.

In the area behavioral aspects of using floors outside any house, the householders had needed more convenient as other times other manners, the samples had needed more security of life and property as well as more privacy. In accordance with their needs, beliefs in the direction of the houses as well as the auspices and ceremonial observances had been respected for but reformed to some extent as keeping them be abreast of the times.

In the aspects of conservation and development, the samples had recognized the value of their local houses, but the progressive trend of society, the need to be abreast of the times, the problem concerning the expensiveness and short supply of material needed and the scarceness of skillful craftsmen were the restriction on conservation and development of the local architecture.